

PROGRAM ZMAJ

PRIKAZ PILOT PROVEDBE PROGRAMA

MINISTARSTVO RADA, MIROVinskOGA
SUSTAVA, OBITELJI I SOCIJALNE POLITIKE

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa, uprave i
digitalne transformacije

Sveučilište u Zagrebu
Edukacijsko-rehabilitacijski
fakultet

unicef
za svako dijete

OSNOVNE INFORMACIJE O PROGRAMU

ZMAJ je nastao u okviru **programa ISKORAK** – program za unaprjeđenje procjene i intervencija za djecu i mlade s problemima u ponašanju koji se provodi 2021.-2025. godine u suradnji Ministarstva rada mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, Ureda UNICEF-a za Hrvatsku i Sveučilišta u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta.

ZMAJ je grupni program za mladiće s izraženim eksternaliziranim problemima u ponašanju, odnosno mladima s niskom razinom mogućnosti samokontrole vlastitog ponašanja.

Svrha programa je usvajanje vještina samokontrole u izazovnim situacijama kroz kontrolu misli, emocija i ponašanja u sigurnom okruženju.

Program se temelji na postavkama **Racionalno – emocionalno bihevioralne terapije** prema kojoj su misli i osjećaji usko povezani na način da ono što osoba misli utječe na to kako se osjeća i obrnuto. U poučavanju se koristi i **Model procesiranja socijalnih situacija s elementima agresivnog ponašanja**.

Namijenjen je mladima u razdoblju predadolescencije i adolescencije.

Sadrži ukupno 11 radionica, pri čemu se svaka radionica fokusira na specifičnu temu.

Predviđeno trajanje pojedine radionice je 60 minuta.

KLJUČNE TEME PROGRAMA

Psihoedukacija o samokontroli · Kognitivne distorzije · Vještine kontrole misli · Rječnik osjećaja · Neugodni osjećaji · Vještine kontrole osjećaja · Vještine kontrole ponašanja · Anticipacija vlastitih odluka

VODITELJI RADIONICA

Radionice provode **odgajatelji zaposleni u ustanovama socijalne skrbi i pravosuđa** u kojima se program provodi. Radionice se provode u **voditeljskom paru**.

Prije provedbe programa, voditelji su obvezni završiti jednodnevnu **edukaciju za provođenje programa** koju provode autorice programa.

PILOT PROVEDBA PROGRAMA

U pilot provedbi programa ZMAJ sudjelovali su:

- Odgojni zavod u Turopolju,
- Centar za odgoj i obrazovanje Lug Samoborski,
- Centar za djecu Zagreb-Podružnica Antun Gustav Matoš (AGM) i
- Centar za pružanje usluga u zajednici Kuća sretnih ciglica

Edukacija za provođenje programa održana je u Zagrebu, 29.11.2023.

Ključne teme obuhvaćene edukacijom bile su predstavljanje razloga za provedbu grupnog programa s mladima s izraženim eksternaliziranim problemima u ponašanju, predstavljanje grupnog programa te uvježbavanje pojedinih aktivnosti programa.

Edukaciju za provođenje programa je uspješno završilo 9 stručnjaka odgajatelja (7 Ž i 2 M).

**Program se u ustanovama
provodio od siječnja do
svibnja 2024. godine.**

**Na programu je ukupno
sudjelovalo 16 sudionika u
dobi 10-20 godina.**

REZULTATI EVALUACIJE

REZULTATI EVALUACIJE PROCESA

- **91,7 %** mladih polaznika programa je iskazalo da su im radionice pomogle da **nauče nova ponašanja**
- **83,3 %** mladih ocijenilo je da su im se **svidjele aktivnosti** tijekom radionica te da su im se svidjeli korišteni materijali
- **75 %** mladih su bili **zadovoljni atmosferom** u grupi tijekom provedbe programa
- **100 %** mladih su bili **zadovoljni voditeljima** programa
- **100 %** mladih su bili **zadovoljni svojim sudjelovanjem** u programu
- **83,3 %** mladih je s **najvišom ocjenom** ocijenilo program ZMAJ

Grupna kohezija u svim grupama koje su sudjelovale u programu Zmaj pokazala je pozitivan trend, s jačanjem odnosa među članovima i smanjenjem napetosti, neslaganja i distanciranosti.

DOJMOVI SUDIONIKA

Sudionici su najviše isticali **zadovoljstvo aktivnostima koje uključuju fizički angažman** poput kretanja (Zombi, Baloni), zatim **kreativnim aktivnostima** koje su uključivale korištenje zanimljivih materijala (pijesak, staklenke) ili crtanje osjećaja te aktivnosti koje uključuju **zamišljanje i imaginaciju** te **glumu** (vremeplov, pantomima emocija).

PRIJEDLOZI VODITELJA

Pojednostavljenje zadataka, povećanje fokusa na praktične primjere, uvođenje više kreativnih i fizičkih aktivnosti, osiguravanje više vremena za introspektivne zadatke i poticanje pozitivnih međusobnih interakcija.

REZULTATI EVALUACIJE ISHODA

Rezultati evaluacije ishoda [1] pokazuju da je ukupna prosječna ocjena samokontrole blago smanjena nakon sudjelovanja u programu.

- Pojedini aspekti, poput **kontrole naravi i fizičkog izražavanja ljutnje**, su se poboljšali, dok su frustracija i mirno sjedenje tijekom zadataka pokazali pogoršanje ili ostali nepromijenjeni.
- Poboljšanja su zabilježena u **prepoznavanju tuđih osjećaja, pažljivom slušanju i analizi posljedica**.
- Korisnici ne vide značajne promjene u agresivnom ponašanju, dok odgajatelji primjećuju **smanjenje, osobito u fizičkom nasilju i svađama**.
- U području **impulzivnosti i problema s pažnjom**, korisnici opažaju blago pogoršanje, dok odgajatelji bilježe poboljšanje, što ukazuje na različite perspektive.
- Kod **kršenja normi** oba izvora procjenjuju poboljšanja. Voditelji prepoznaju **napredak u verbalizaciji tehnika smirivanja**, poput dubokog disanja i brojanja unatrag.

[1] Mali broj sudionika ne ispunjava kriterije za provođenje složenih statističkih analiza. Dobiveni podaci temelje se na deskriptivnim pokazateljima.

PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE PROGRAMA

SADRŽAJ PROGRAMA

- **PRILAGODITI AKTIVNOSTI KOGNITIVNIM SPOSOBNOSTIMA SUDIONIKA**

Potrebno je prilagoditi aktivnosti i zadatke kognitivnim kapacitetima korisnika, osobito onima sa složenijim potrebama. Također, evaluacijski upitnici bi trebali biti kraći i lakše razumljivi. Ujedno je nužno dodati detaljnija pojašnjenja i različite mogućnosti prilagodba provedbe složenih aktivnosti.

- **SVE AKTIVNOSTI NADOPUNITI JOŠ VEĆOM KOLIČINOM PRIMJERA**

Aktivnosti je moguće upotpuniti još većom količinom primjera, kako bi voditelji mogli izabrati što najviše odgovara potrebama njihovih članova.

- **KORIŠTENJE VIZUALNIH I PRAKTIČNIH METODA**

Kako bi se osigurala bolja razumljivost kod sudionika s poteškoćama u kognitivnom funkcioniranju, preporučuje se u sadržaj programa dodati više uputa za primjenu vizualnih alata i demonstracija, što može povećati angažiranost i razumijevanje sudionika.

- **POVEĆATI BROJ DINAMIČNIH I PRAKTIČNIH AKTIVNOSTI**

Ove aktivnosti pokazale su se vrlo uspješnima u angažiranju korisnika. Preporuča se uključivanje više takvih aktivnosti kako bi se održala visoka razina angažmana i motivacije korisnika.

- **PRIPREMITI „KUTIJU“ S MATERIJALIMA**

Moguće je pripremiti „kutiju“ s materijalima uz priručnik kako bi se osiguralo da provedba svakog programa ima kvalitetne materijale koji će omogućiti provedbu.

PREPORUKE ZA DALJNJU IMPLEMENTACIJU PROGRAMA ZMAJ

1. Osigurati **snažniju potporu rukovodstva ustanove** za provedbu programa Zmaj
2. Rješavanje **logističkih prepreka** (npr. nedostatak prostora ili neadekvatan materijal)
3. Osigurati **stabilnost broja sudionika**
4. Osigurati **dosljednost u provedbi** programa
5. Osigurati **optimalnu učestalost provedbe** programa
6. **Povećati motivaciju** sudionika
7. Uvođenje strategija za **upravljanje sukobima**
8. Osigurati **znanja voditeljima** iz područja definiranja strukture grupe
9. Osigurati snažniju **potporu voditeljima** za provedbu programa od strane autorica programa

